

“GEWOON DE BESTE WETENSCHAPPELIJKE INZICHTEN VOOR JE EIGEN LESPRAKTIJK”

Maandagmiddag, aardrijkskundeles. De kinderen uit groep 6, 7 en 8 van meester Jan Willem Goedhart en juf Evelien van der Bok gaan bij elkaar zitten in het lokaal van Evelien. De deur gaat af en toe open, soms werken kinderen ook in de hal, want ja, vijftig kinderen... De kinderen zitten in groepjes van vier leerlingen bij elkaar. Maar het soort werk dat ze doen is voor iedereen hetzelfde. De belangrijkste informatie halen uit enkele tekstpagina's van hun boek, of vragen maken over themakaartjes: 'Waar staan de elektriciteitsmasten in dit gebied?' Vragen die alle kinderen moeten kunnen beantwoorden.

Evelien, lachend: 'We zijn er nog niet helemaal uit welk volumenniveau we acceptabel vinden, maar op deze manier werken in zo'n grote groep bevalt heel goed. Ook de kinderen vinden het prettig, ze hebben geen last van de grootte. We zijn pas dit schooljaar (2017-2018; red.) begonnen met deze vorm, eerst voor aardrijkskunde maar we willen het nu ook voor rekenen invoeren.' Jan Willem: 'Onderwijs blijft in ontwikkeling en je wilt in je eigen onderwijs het beste toepassen van wat de wetenschap aan inzichten biedt. Ik geloof heel erg in coöperatief leren, heb daarvoor de coachopleiding bij RPCZ gevolgd. Lindie de Bont van RPCZ hielp ons al met samenwerkend leren op leerlingniveau. Wij wilden het ook op leerkrachtniveau. Onder andere door haar input en onze wens tot kwaliteitsverbetering, hebben we onze deuren opengezet en staan we samen voor de kinderen. Dat houdt ons scherp en twee paar ogen zien meer dan één paar.' Evelien: 'Ik heb de masteropleiding Leren en Innoveren gedaan en die was voor mij heel inspirerend. Die maakte dat ik ook de stap voor een vernieuwing wilde maken om de kwaliteit van ons onderwijs te verbeteren.'

Intrinsieke motivatie

De directeur van de Helcherseeschool, Nelly de Bruijne, vertelt dat de intrinsie-

ke motivatie van de kinderen om te leren en ook de resultaten, langzamerhand terugliepen. 'Je ziet het aan de houding van de kinderen, ze dwalen weg bij instructie, zijn weinig gemotiveerd om aan hun taak te beginnen. We vroegen ons af hoe we dat konden verbeteren zodanig dat de kinderen weer goede volgende stappen in hun ontwikkelingsproces konden maken. We waren toen – 2017 - al bezig met samenwerkend leren, onder andere met hulp van Lindie, maar we wilden een vervolgstap maken, namelijk door ook de leerkrachten meer te laten samenwerken. Daar hebben we nu een begin mee gemaakt en dat gaat heel goed. Ik vind het belangrijk dat leerkrachten die hier nog niet mee bezig zijn voor zichzelf kijken of het wat voor hen is en zo ja, wanneer en hoe ze dat willen invoeren. Maar de nieuwsgierigheid is wel gewekt en ze staan er zeker open voor om ook te experimenteren met samenwerkend leren.'

Van Helchersee tot IKC

De Helcherseeschool staat in Scharendijke op Schouwen-Duiveland. Het gebouw stamt uit 1955 en biedt ruimte aan momenteel 115 leerlingen. Dat zijn er minder geweest – krimpregio! – maar ook meer. Verschillende scholen in de omliggende dorpen zijn vanwege diezelfde krimp inmiddels gesloten. Daar heeft

de Helcherseeschool van geprofiteerd. Nelly is blij met de interne verbouwing die in de zomervakantie van 2018 voorbereid wordt. Want zij is ook een sterk voorstander van het integraal kindcentrum (IKC). De school zal dan naar zo'n centrum toegroeien, waar onderwijs zal samenwerken met de kinderopvang en enkele zorgprofessionals. Nelly: 'Dat samenwerken op leerkrachtniveau zal zich dan nog verder uitstrekken, ook over andere professionals. Natuurlijk hebben de leerkrachten van groep 1 en 2 ook nu contact met de medewerkers van de kinderopvang, maar als we straks in hetzelfde gebouw zitten zal dat nog makkelijker zijn. Ook de ouders betrekken we in die voorbereiding: wat zijn hun behoeften en wensen, wat vinden zij belangrijk?'

Over vijf jaar?

Nelly: 'Waar we over vijf jaar zijn? Leerkrachten die samenwerkend leren, wat nu nog als een pilot in de middagen plaatsvindt, zal dan helemaal zijn doorgevoerd. Misschien gaan we wel naar unitonderwijs toe en zullen we elkaar nog meer weten te versterken. Methodes hebben we meer losgelaten, kinderen zijn eigenaar van hun leerproces, het formuleren en stellen van doelen en subdoelen zijn heel belangrijk. De laatste twee zaken gelden nu trouwens ook al.

Want 'eigenaarschap' is ook het sleutelwoord bij Lindie.

Lindie ondersteunt ons ook bij het betrekken van de ouders bij onze pilot samenwerkend leren: welke informatie geef je aan ouders en welke is minder nodig? Want dit samenwerkend leren is hoe dan ook een verandering en ouders waren best aarzelend over het loslaten van het jaargroepensysteem. Maar ze zijn nu heel tevreden en zeggen zelfs dat het nog wel een stapje verder mag gaan.'

Lesson Study

Lindie de Bont voegt hieraan toe: 'Ik adviseer over samenwerkend leren volgens de uitgangspunten van Lesson Study van Shirley Clarke. Ik geloof daar erg in. En inderdaad, 'eigenaarschap van het eigen leerproces' vind ik heel belangrijk: welke behoefte heeft de leerling op dit moment, hoe wordt de leerling zich daarvan bewust en weet wat hij of zij moet doen om die te realiseren? Oftewel hebben de leerlingen voor ogen waar ze naartoe gaan, waar ze nu staan en wat de volgen-

de stap is?' Deze inzichten komen niet alleen van Shirley Clarke maar ook van John Hattie.

En lachend: 'Ook de samenwerking met het team van de Helcherseeschool en met Nelly verloopt heel prettig. Het vergemakkelijkt mijn werk als adviseur enorm wanneer een team openstaat voor leren en het een directeur heeft die alle ruimte en tijd daarvoor biedt. Bij het team en de directeur van de Helcherseeschool is dat het geval. Ze sturen me mails over de voortgang, ook gewoon tussendoor, dat werkt echt heel fijn.'

Professionele leergemeenschap

Terug naar de toekomst: ook Jan Willem en Evelien hebben direct een antwoord op de vraag waar de school over vijf jaar staat: 'Samenwerkend leren zit dan in onze vezels. De kern van het gedachtegoed van Hattie zal ook blijven. En we zijn dan met alle leerkrachten, de intern begeleider en de directeur die hier ook voor openstaan, een professionele leergemeenschap op zich.'